دیدگاه اساتید و دانشجویان در زمینه آموزش ویژگی‌های روانی و جنسی به دانشجویان در دانشگاه‌ها

مرضیه لری‌پور*، زهره قرشی، احمدرضا صیادی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / زمستان ۱۳۸۸؛ ۹(٤): ۳۹۸ تا ٤۰۰

زن و مرد با وجود یکی بودن از نظر حقیقت و نوع انسانی، در یک سری از ویژگی‌های جسمی، روانی و جنسی با یکدیگر متفاوتند(۱). ریشه بسیاری از موارد طلاق و اختلافات خانوادگی در عدم آگاهی و شناخت همسران از این تفاوت‌هاست(۲). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که آموزش‌های رسمی و جامع در این زمینه می‌تواند تأثیر بسزایی بر سلامت خانواده داشته باشد. از جمله این مطالعات می‌توان به مطالعه محمودی اشاره کرد، این مطالعه نشان داده که آموزش تفاوت‌های جنسی می‌تواند برای پیشگیری از اختلالات جنسی و بهداشت روانی اقشار مختلف جامعه، خصوصاً جوانان، استفاده شود(۳). نتایج مطالعه دیگری نشان داده که نوجوانان و جوانان به اطلاعات دقیق و مناسب در مورد مسائل جنسی احتیاج دارند(٤).

آموزش جنسی و معرفی ویژگی‌های متفاوت زن و مرد در این موارد، در سلامت خانواده، کاهش خشونت‌های جنسی و کاهش ناسازگاری در خانواده و ایجاد رضایتمندی از زندگی زناشویی، نقش مهمی ایفا می‌کند(۵). آموزش در دانشگاه و برای دانشجویان در رشته‌های مختلف آموزشی مهم تلقی می‌شود، زیرا این گروه می‌توانند انتقال‌دهنده روش‌ها و مهارت‌ها به افراد دیگر جامعه به حساب آیند(٦). از آنجا که تعیین نیازآموزشی نقطه آغازین هر نوع برنامه آموزشی است و تدوین برنامه‌های آموزشی منوط به سنجش و شناسایی نیازها می‌باشد، این مطالعه با هدف تعیین نظرات اساتید و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی و ولی‌عصر رفسنجان در مورد ضرورت آموزش ویژگی‌های روانی و جنسی زن و مرد در دانشگاه‌ها به دانشجویان انجام گردیده است تا مشخص شود آیا اساتید و دانشجویان با این آموزش‌ها در دانشگاه وبه دانشجویان موافقند یا خیر؟ و در صورت توافق، برگزاری این آموزش‌ها را به چه شکل مناسب می‌دانند.

در این مطالعه توصیفی که در سال ۱۳۸٦ در دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام گرفت، ۳۱۰ نفر از اساتید با روش سرشماری و ۳۰۰ دانشجو نیز با نمونه‌گیری تصادفی نظامدار وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه پژوهشگر ساخته‌ای شامل چهار قسمت بود: قسمت اول، مشخصات دموگرافیک؛ قسمت دوم، نظرسنجی در مورد ضرورت آموزش ویژگی‌های روانی زن و مرد در هفت حیطه ویژگی‌های عاطفی، اخلاقی، رفتاری، هوشی، قضاوتی، درکی و آموزش رفتار متناسب با این ویژگی‌ها؛ قسمت سوم، نظرسنجی در مورد آموزش ویژگی‌های جنسی زن و مرد در چهار حیطه واکنش‌ها و پاسخ‌های جنسی، عوامل مؤثر بر واکنش‌ها و پاسخ‌های جنسی، اختلالات عملکرد جنسی و آموزش رفتار متناسب با این ویژگی‌ها؛ قسمت چهارم، دو سؤال مربوط به نظرسنجی در مورد نحوه برگزاری این آموزش‌ها بود.

* **نویسنده مسؤول:** مرضیه لری‌پور (مربی)، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. marzeyeloripoor@yahoo.com
زهره قرشی، مربی گروه مامایی (zghorashi@yahoo.com)؛ و احمدرضا صیادی، مربی گروه روان‌پرستاری (sayadiahmad@yahoo.com) دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان.
این طرح با شماره ۹/۲۰/۲۷۰۴ در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به تصویب رسیده و هزینه‌های آن از طرف این معاونت پرداخت شده است.
این مقاله در تاریخ ۸۷/۱۱/۱۳ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۸/۱۰/۸ اصلاح شده و در تاریخ ۸۸/۱۱/۵ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

قسمت دوم و سوم پرسشنامه با معیار پنج قسمتی لیکرت از بسیار ضرورت دارد با نمره پنج تا اصلاً ضرورت ندارد با نمره یک تنظیم شده بود. روایی محتوای آن از طریق مشاوره با روان‌پزشکان و روان‌شناسان و پایایی آن به وسیله آزمون مجدد تأمین گردید (r=۰/۹). پرسشنامه بعد از ارائه توضیحات لازم و کسب رضایت شرکت-کنندگان، به وسیله پژوهشگران، در اختیار آنها قرار داده و در ملاقاتی دیگر بازپس گرفته می‌شد.

در قسمت دوم پرسشنامه، بیشینه امتیاز قابل کسب ۳۵ بود و امتیاز زیر ۱۸ به عنوان نظر مخالف و ۱۸ و بالاتر موافق؛ و در قسمت آموزش ویژگی‌های جنسی، بیشینه امتیاز قابل کسب از نظرسنجی ۲۰ بود و امتیاز زیر ۱۰ نظر مخالف و ۱۰ و بالاتر موافق در نظر گرفته شد.

اطلاعات جمع‌آوری شده کدگذاری و با نرم‌افزار SPSS-11.5 و آمار توصیفی و آزمون‌های آماری مجذور کای و فیشر برای بررسی ارتباط بین مشخصات دموگرافیک و نظرات اساتید و دانشجویان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

چهل و دو و نه دهم درصد از پرسشنامه‌های اساتید و ۸۸ درصد از پرسشنامه‌های دانشجویان بازگردانده شدند. نتایج نشان داد میانگین سنی دانشجویان ۲/۷±۲۱/٦ و میانگین سنی اساتید ٦/۳±۳۸/۹سال بود. اساتید بیشتر مرد (۷۸ نفر، ٦۸/٤ درصد) و دانشجویان بیشتر خانم (۱٦۳ نفر، ٦۲/۲ درصد) بودند. بیشترین تعداد دانشجویان مربوط به مقطع کارشناسی (۹۵ نفر، ۵۰/٦ درصد)، و اکثریت اساتید (۷۵ نفر، ٤۰/۹ درصد) پزشک متخصص بودند.

در رابطه با ضرورت آموزش ویژگی‌های روانی و جنسی زن و مرد در دانشگاه، ۱۲۸ نفر (۹٦/۲ درصد) از اساتید و ۲٦۲ نفر (۹۹/۲ درصد) از دانشجویان با آموزش ویژگی‌های روانی و ۱۳۰ نفر از اساتید (۳/ ۹٦ درصد) و ۲٦۰ نفر از دانشجویان (۹۸/۵ درصد) با آموزش ویژگی‌های جنسی موافق بودند. از نظر نحوه برگزاری این آموزش‌ها در دانشگاه، اکثریت اساتید (٤۲ نفر، ۳۵/۳ درصد) و اقلیت دانشجویان (٦۵ نفر، ۲۵/۱ درصد) با کارگاه آموزشی؛ و اکثریت دانشجویان (۱۰۰ نفر، ۳۸/٦ درصد) و اقلیت اساتید (۳٤نفر، ۲۸/٦درصد) با ارائه این آموزش‌ها به شکل واحد درسی موافق بودند. اکثریت دانشجویان (۱٤۵ نفر، ۵۵/٦ درصد) با برگزاری آموزش‌ها به شکل مختلط و اکثریت اساتید (۸۷ نفر، ۷۱/۳ درصد) به شکل جداگانه توافق داشتند. اختلاف نظر بین اساتید و دانشجویان دو دانشگاه در مورد ضرورت آموزش ویژگی‌های روانی و جنسی زن و مرد به دانشجویان معنی‌دار نبود. همچنین، بین نظرات اساتید و دانشجویان با سن، جنس، تأهل، تحصیلات و مقطع تحصیلی اختلاف معنی‌دارآماری مشاهده نشد.

یافته‌های این پژوهش حاکی از این است که بیشتر استادان و دانشجویان این مطالعه آموزش ویژگی‌های روانی و جنسی زن و مرد در دانشگاه‌ها را مناسب دانسته و با آن موافق هستند و این موافقت ارتباطی به سن، جنس، رشته، مقطع تحصیلی و وضعیت تأهل اساتید و دانشجویان ندارد که می‌تواند بیانگر عمومی بودن این نیاز باشد.

آنچه این پژوهش را از مطالعات مشابه متمایز می‌سازد، توجه به ضرورت آموزش ویژگی‌های روانی مردان و زنان همزمان با آموزش‌های جنسی است زیرا طبق منابع معتبر، به دنبال تأمین نیازهای روانی انسان و بویژه در مورد زنان، رابطه جنسی مناسب شکل گرفته و به دنبال آن ارتباط روانی و عاطفی مناسب نیز به وجود می‌آید که تأمین‌کننده‌های سلامت خانواده می‌باشد (۷و۸). با توجه به محدودیت‌های مطالعه کنونی و عدم تعمیم‌پذیری نتایج، پیشنهاد می‌شود این تحقیق درسطح وسیع‌تری مورد ارزیابی قرار گیرد.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

منابع

1. Hashemi SM. [Moghadameie bar ravanshenasie zan ba negereshe elmi va eslami]. 1st ed. Ghom: Shafagh Publication. 1991. [Persian]
2. Alzahra University. [Tafavothaye ravanshenasiye zan va mard]. [cited 2010 Jan 25]. [Persian] Available from: http://www.alzahra.ac.ir/persian/news/psychology1.htm
3. Mahmodi Gh, Hassanzadeh R, Heidari G. [The effect of sex education on family health on Mazandran Medical University students]. Ofogh-e-danesh, Journal of Gonabad University of Medical Sciences And Health Services 2007; 2(13): 64-70. [Persian]
4. Roscoe B, Kruger TL. AIDS: late adolescents' knowledge and its influence on sexual behavior. Adolescence 1990; 25(97): 39-48.
5. Baron RA, Byrne D. Social psychology. Boston: Allyn and Bacon. 2004.
6. Zanjani H. [Jameiyat va tanzime khanevade]. Tehran: Chehr. 2001. [Persian]
7. Navabinejad Sh. [Moshavereye ezdevaj va khanevade darmani]. Tehran: Publication of Anjomane Olia va Morabeian. 2002. [Persian]
8. Kvalem IL, Sundet JM, Rivo KL, Elevsten DE, Bakketeig LV. The effect of sex education on adolescents' use of condoms: applying the solomon four-group design. Heal Educ & Beh 1996; 23(1): 34-47.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]